

Wprowadzenie standardu MSSF 16 oraz jego przewidywany wpływ na sytuację majątkową i finansową spółek notowanych na GPW

TOMASZ IWANOWICZ *

Streszczenie

Celem niniejszego artykułu jest próba udzielenia odpowiedzi na pytanie, jakie są przewidywane zmiany średnich wartości EBITDA, dźwigni finansowej i sumy bilansowej, które będą miały miejsce po wprowadzeniu MSSF 16 oraz sprawdzenie, czy te zmiany będą jednakowe dla wszystkich spółek – a jeżeli nie, to w jakim stopniu będą od siebie różne. Badanie objęło 172 spółki notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych (GPW) w Warszawie, jednak tylko w przypadku 23% z nich skonsolidowane sprawozdania finansowe zawierały wszystkie istotne informacje niezbędne do przeprowadzenia obliczeń. Obliczenia zostały przeprowadzone na bazie 80 skonsolidowanych sprawozdań finansowych opublikowanych za lata 2015–2016 sporządzonych przez 40 spółek kapitałowych, których akcje były notowane na GPW w Warszawie w momencie prowadzenia badań. Analizę przeprowadzono w podziale na spółki z następujących dziewięciu indeksów WIG: budownictwo, chemia, energia, informatyka, media, motoryzacja, nieruchomości, paliwa oraz spożywczy. W ocenie autora na skutek przeprowadzonych badań udało się określić przewidywane zmiany poziomu EBITDA, dźwigni finansowej oraz sumy bilansowej, jak również przedstawić różnice w kształtowaniu się tych zmian w podziale na spółki z powyższych indeksów.

Słowa kluczowe: MSSF 16, leasing, analiza sprawozdań finansowych.

Abstract

Introduction of IFRS 16 and its expected impact on the financial position of companies listed on the Warsaw Stock Exchange

The purpose of this paper is to answer the question about the expected changes in average EBITDA, financial leverage and total assets value that will take place after the introduction of IFRS 16, and whether these changes will be the same for all companies - and if not, to what extent they will be different. The research was based on the sample of 172 companies listed on the Warsaw Stock Exchange, however, only in the case of 23% of them, the consolidated financial statements contained all the relevant information necessary to carry out the calculations. The calculations were based on 80 consolidated financial statements published for the years 2015-2016 prepared by 40 companies whose shares, at the time of conducting the research, were listed on the Warsaw Stock Exchange. The analysis used a division into companies from the following nine WIG indices: construction, chemistry, energy, IT, media, motorization, real estate, fuels and food. The research allowed a determination of the expected changes in EBITDA, financial leverage and total assets value, and presented differences in these changes between companies from the above indices.

Keywords: IFRS 16, leasing, financial statements analysis.

---

* Dr Tomasz Iwanowicz, adiunkt, Akademia Leona Koźmińskiego, Katedra Rachunkowości, tiwanowicz@kozminski.edu.pl

Wprowadzenie

Międzynarodowy Standard Sprawozdawczości Finansowej 16 *Leasing* (dalej MSSF 16), według krążącej legendy, powstał za sprawą Sir D. Tweedie¹, który chciał dożyć dnia, w którym samolot, którym właśnie leciał, znajdzie się w bilansie linii lotniczej (Lloyd, 2016, s. 1).

W tym standardzie określono zasady ujmowania, wyceny, prezentacji i ujawniania leasingu. Jego celem jest zapewnienie, aby leasingobiorcy i leasingodawcy dostarczali przydatnych informacji w sposób, który wiernie odzwierciedla te transakcje. Informacje te stanowią podstawę dla użytkowników sprawozdań finansowych do przeprowadzenia oceny wpływu leasingu na sytuację finansową, wyniki finansowe oraz przepływy pieniężne jednostki (MSSF 16, pkt 1).

Celem opracowania jest próba udzielenia odpowiedzi na następujące pytania badawcze:

- Jakie są przewidywane zmiany średnich wartości EBITDA, dźwigni finansowej i sumy bilansowej, które będą miały miejsce po wprowadzeniu MSSF 16?
- Czy te zmiany będą jednakowe dla wszystkich spółek, a jeżeli nie, to w jakim stopniu będą od siebie różne?

Artykuł składa się z wprowadzenia, trzech części oraz podsumowania i wniosków. Pierwsza część została poświęcony przeglądowi literatury dotyczącej wprowadzeniu MSSF 16, w drugiej zaprezentowano metodę badawczą, natomiast w trzeciej przedstawiono wyniki badań.

1. Przegląd literatury

Od wielu lat wskazuje się, że sprawozdania finansowe nie zaspokajają w pełni oczekiwań stawianych przez inwestorów i ich innych użytkowników. Z oszacowań wynika, że ponad 85% umów leasingowych nie znajduje odzwierciedlenia w bilansie (Lloyd, 2016, s. 1). Pełne zrozumienie sytuacji majątkowej i finansowej danego przedsiębiorstwa oraz porównanie go z innymi spółkami jest utrudnione z uwagi na niepełny obraz aktywów i zobowiązań wykazywanych w bilansie.

MSSF 16 jest wspólnym projektem IASB i FASB w odpowiedzi na liczne wątpliwości związane z prawidłową kwalifikacją umów leasingowych i ich prezentacją w sprawozdaniach finansowych. Rezultatem wspólnych prac jest nowe podejście do umów leasingowych, wpisujące się w podejście bilansowe. Jego sednem jest identyfikacja praw i obowiązków będących efektem umów leasingowych. Zamierzonym skutkiem jest ujmowanie w bilansie praw i obowiązków związanych z umowami leasingu niezależnie od tego, czy została ona zakwalifikowana jako leasing operacyjny, czy finansowy (Hońko, 2016, s. 43).

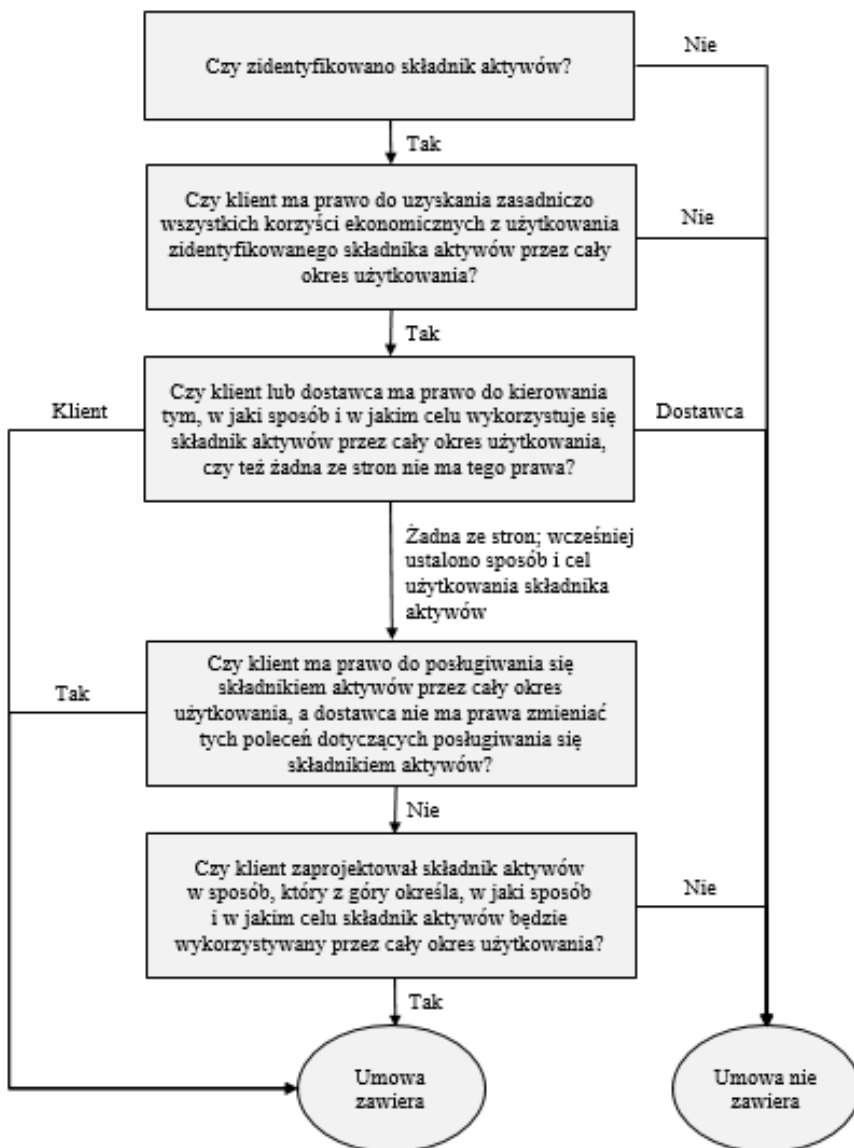
---

¹ Przewodniczący IASB w latach 2001–2011.

Według Międzynarodowego Standardu Rachunkowości 17 *Leasing* (dalej MSR 17) podział na leasing operacyjny i finansowy zależy od przeniesienia ryzyka i korzyści z tytułu posiadania przedmiotu leasingu na użytkującego (Hołda, 2013, s. 140). Powyższy standard zawiera przykłady, gdy umowa zazwyczaj, ale nie zawsze, stanowi leasing finansowy (Lisek, 2017, s. 305).

Schemat 1 może być pomocny w ocenie, czy umowa ma charakter leasingu.

Schemat 1. Sposób określenia, czy umowa ma charakter leasingu

Źródło: Pkt B31 MSSF 16.

W przypadku MSSF 16 pojawia się kwestia, jakie umowy traktować jako leasing. Umowa ma charakter leasingu, jeśli korzystający ma prawo do sprawowania kontroli, w tym pobierania korzyści ekonomicznych, nad użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów przez określony czas (Turzyński, 2016, s. 5).

Zgodnie z pkt. B9 MSSF 16, aby ocenić, czy umową przekazuje się prawo sprawowania kontroli nad użytkowaniem danego składnika aktywów przez dany okres, jednostka ocenia, czy przez cały okres użytkowania klient dysponuje łącznie następującymi prawami:

- prawem do uzyskania zasadniczo wszystkich korzyści ekonomicznych z użytkowania zidentyfikowanego składnika aktywów;
- prawem do kierowania użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów.

Jeżeli klient ma prawo do sprawowania kontroli nad użytkowaniem zidentyfikowanego składnika aktywów jedynie przez część okresu obowiązywania umowy, umowa zawiera leasing w odniesieniu do tej części okresu (MSSF 16, pkt B10).

2. Metoda badawcza

W odniesieniu do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się od 1 stycznia 2019 roku spółki będą stosowały MSSF 16². Zgodnie z pkt. C5 MSSF 16, w dniu pierwszego zastosowania nowego standardu spółki będące leasingobiorcami, w przypadku umów wcześniej sklasyfikowanych jako leasing operacyjny, będą musiały:

- ująć zobowiązanie z tytułu leasingu³;
- ująć składnik aktywów z tytułu prawa do użytkowania.

Jednocześnie, zgodnie z pkt. 35 MSR 17, który obowiązuje do 31 grudnia 2018 roku, spółki są zobowiązane do ujawniania m.in. następujących informacji dotyczących leasingu operacyjnego:

- łącznej kwoty przyszłych minimalnych opłat leasingowych z tytułu nieodwołalnego leasingu operacyjnego (w podziale na okresy: do roku; od roku do pięciu lat; oraz powyżej pięciu lat);
- opłaty leasingowe i subleasingowe ujęte jako koszt danego okresu, z podziałem na minimalne opłaty leasingowe, warunkowe opłaty leasingowe i opłaty subleasingowe.

Opierając się na informacjach zamieszczonych w skonsolidowanych sprawozdaniach finansowych, w przypadkach, dla których informacje były kompletne, określono

---

² Wcześniejsze zastosowanie jest dozwolone w przypadku jednostek, które stosują MSSF 15. Przychody z umów z klientami od daty lub przed datą pierwszego zastosowania niniejszego standardu. Jeżeli jednostka stosuje MSSF 16 w odniesieniu do wcześniejszego okresu, ujawnia ten fakt.

³ Leasingobiorca wycenia to zobowiązanie z tytułu leasingu w wartości bieżącej pozostałych opłat leasingowych, zdyskontowanych poprzez zastosowanie krańcowej stopy procentowej leasingobiorcy w dniu pierwszego zastosowania.

oczekiwaną wartość zobowiązania z tytułu leasingu oraz oczekiwaną wartość składnika aktywów z tytułu prawa do jego użytkowania⁴. Na tej podstawie oszacowano przewidywany wpływ nowego standardu na poziom sumy bilansowej. Następnie, kalkulując przewidywaną zmianę poziomu EBITDA, odwrócono wielkość kosztów danego okresu z tytułu opłat dotyczących leasingu operacyjnego, częściowo zastępując je kosztem amortyzacji, który w kalkulacji poziomu EBITDA jest eliminowany⁵. Wskaźnik dźwigni finansowej został obliczony jako stosunek wszystkich zobowiązań i rezerw na zobowiązania do wielkości kapitału własnego. Szacując przewidywany wpływ nowego standardu na zmianę poziomu dźwigni finansowej ujęto oczekiwane zobowiązania z tytułu leasingu operacyjnego.

Badanie objęło 172 spółki notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie, jednak tylko w 23% z nich skonsolidowane sprawozdania finansowe zawierały wszystkie istotne informacje niezbędne do przeprowadzenia obliczeń. Obliczenia zostały przeprowadzone na bazie 80 skonsolidowanych sprawozdań finansowych opublikowanych za lata 2015–2016, sporządzonych przez 40 spółek kapitałowych, których akcje były notowane na Giełdzie Papierów Wartościowych w Warszawie w momencie prowadzenia badań. Analizę przeprowadzono w podziale na spółki z następujących dziewięciu indeksów WIG: budownictwo, chemia, energia, informatyka, media, motoryzacja, nieruchomości, paliwa oraz spożywczy. W tabeli 1 przedstawiono charakterystykę próby badawczej w podziale na poszczególne indeksy WIG.

Tabela 1. Charakterystyka próby badawczej w podziale na poszczególne indeksy WIG

Indeks WIG	Liczba spółek w populacji (A)	Liczba spółek w próbie (B)	(B)/(A) (w %)	Liczba SSF w próbie	Wartości średnie dla spółek w próbie (w mln zł)			
					suma bilansowa	kapitał własny	przychody ze sprzedaży	wynik netto
Budownictwo	47	10	21	20	1 025	325	1 049	55
Chemia	7	4	57	8	4 469	2 505	3 873	257
Energia	9	3	33	6	29 621	18 103	13 016	2
Informatyka	24	6	25	12	2 377	1 575	1 644	99
Media	15	8	53	16	192	107	131	10
Motoryzacja	6	2	33	4	1 530	717	2 998	108

⁴ Z uwagi na brak ostatecznego rozstrzygnięcia odnośnie do podejścia do prawa wieczystego użytkowania gruntów, w kalkulacjach nie uwzględniano aktywów, zobowiązań ani kosztów z tego tytułu.

⁵ Skorygowana miara zysku (*Earnings Before Interests, Tax, Depreciation and Amortization*) obliczona jako wynik na działalności operacyjnej po wyeliminowaniu wpływu kosztów amortyzacji.

ciąg dalszy tab. 1

Indeks WIG	Liczba spółek w populacji (A)	Liczba spółek w próbie (B)	(B)/(A) (w %)	Liczba SSF w próbie	Wartości średnie dla spółek w próbie (w mln zł)			
					suma bilansowa	kapitał własny	przychody ze sprzedaży	wynik netto
Nieruchomości	33	2	6	4	414	188	151	21
Paliwa	7	2	29	4	35 548	17 463	52 882	2 431
Spożywczy	24	3	13	6	543	406	1 026	40
Suma/Średnia ważona	172	40	23	80	5 235	2 896	4 777	188

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań.

3. Prezentacja wyników badań

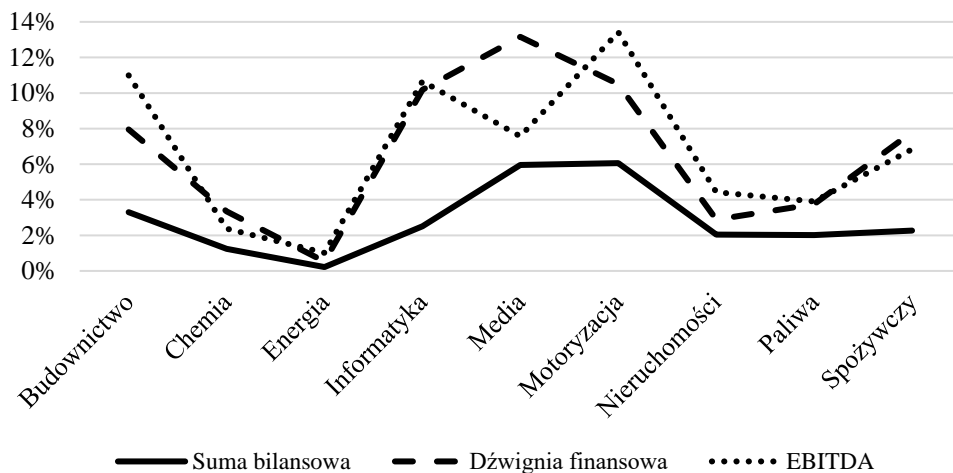
W tabeli 2 oraz na wykresach przedstawiono, w podziale na poszczególne indeksy WIG, przewidywane zmiany średnich wartości EBITDA, dźwigni finansowej i sumy bilansowej, które będą miały miejsce po wprowadzeniu MSSF 16.

Tabela 2. Przewidywane zmiany wielkości EBITDA, dźwigni finansowej i sumy bilansowej po wprowadzeniu MSSF 16 (w %)

EBITDA	Zmiana (w %)	Dźwignia finansowa	Zmiana (w %)	Suma bilansowa	Zmiana (w %)
Motoryzacja	13,4	Media	13,2	Motoryzacja	6,1
Budownictwo	11,0	Motoryzacja	10,5	Media	6,0
Informatyka	10,7	Informatyka	10,2	Budownictwo	3,3
Media	7,6	Budownictwo	8,0	Informatyka	2,5
Spożywczy	6,8	Spożywczy	7,8	Spożywczy	2,3
Nieruchomości	4,4	Paliwa	3,8	Nieruchomości	2,0
Paliwa	3,9	Chemia	3,3	Paliwa	2,0
Chemia	2,4	Nieruchomości	2,9	Chemia	1,2
Energia	1,0	Energia	0,5	Energia	0,2

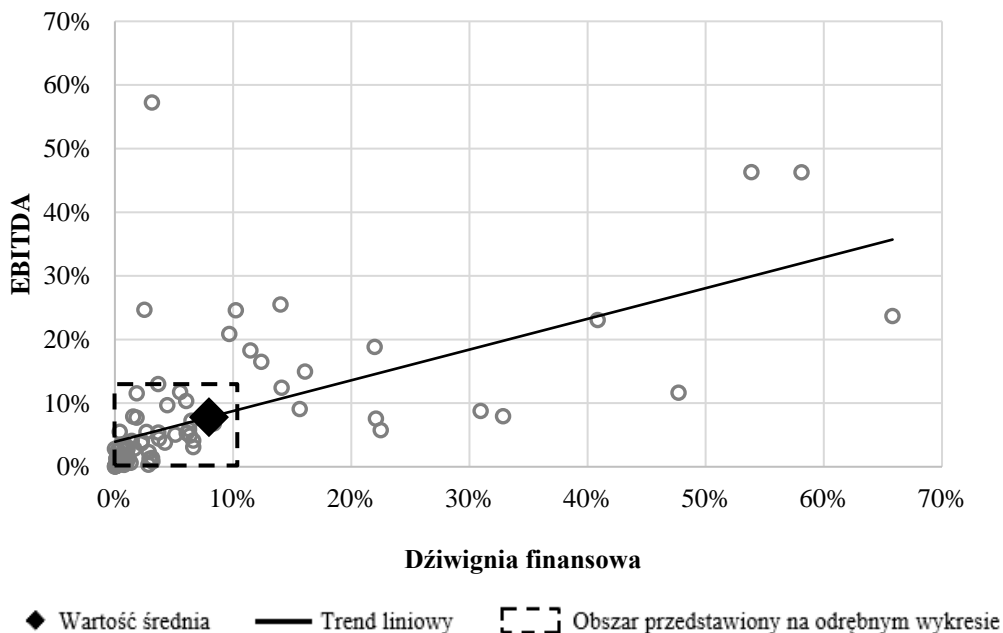
Źródło: jak do tab. 1.

Wykres 1. Przewidywana zmiana wielkości EBITDA, dźwigni finansowej i sumy bilansowej po wprowadzeniu MSSF 16 w podziale na poszczególne indeksy WIG

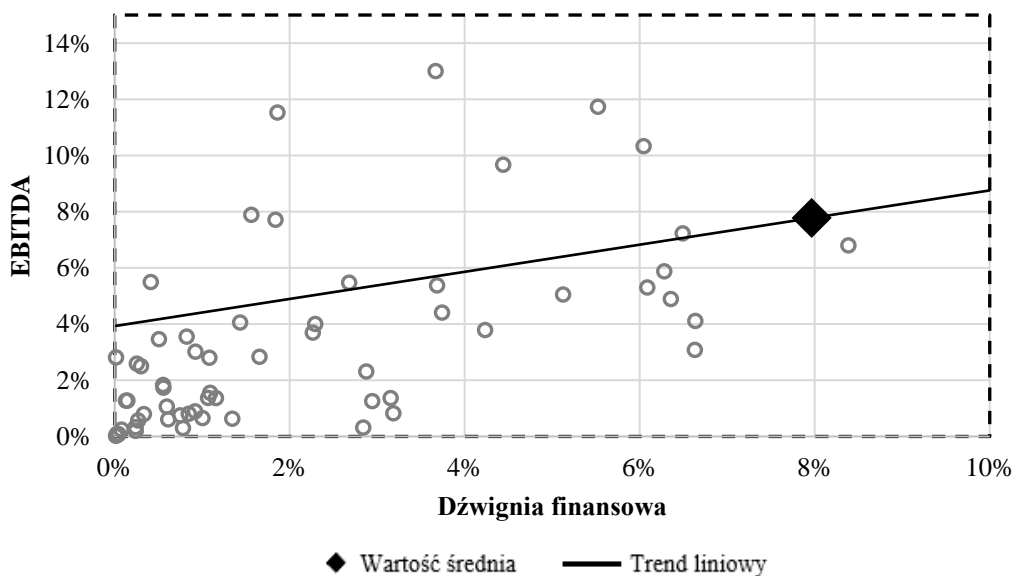

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań (dotyczy wykresów 1–7).

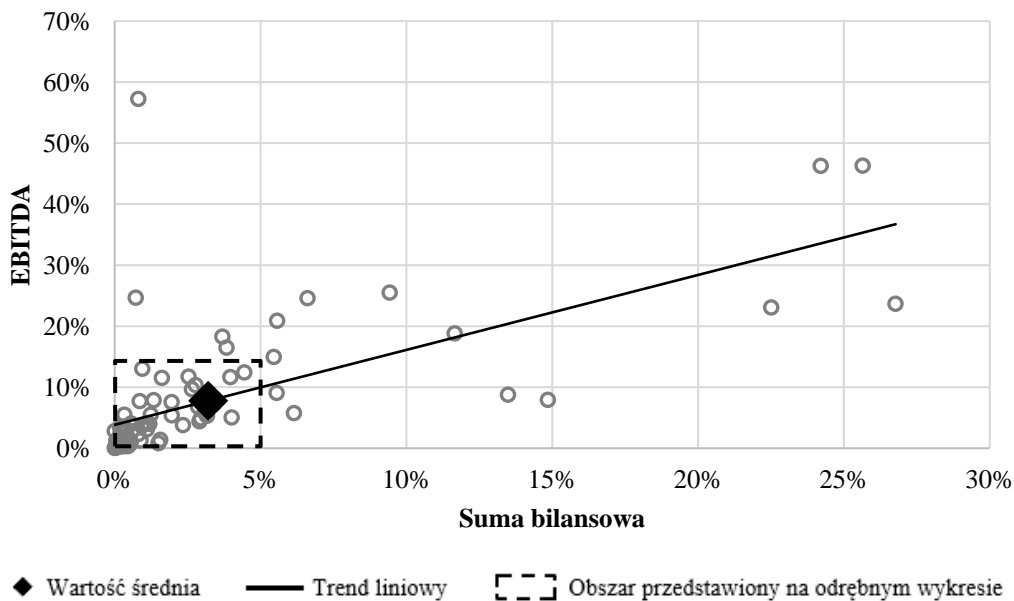
Wykres 2. Przewidywana zmiana wielkości EBITDA i dźwigni finansowej po wprowadzeniu MSSF 16

Wykres 3. Przewidywana zmiana wielkości EBITDA i dźwigni finansowej po wprowadzeniu MSSF 16 (dane przybliżone)

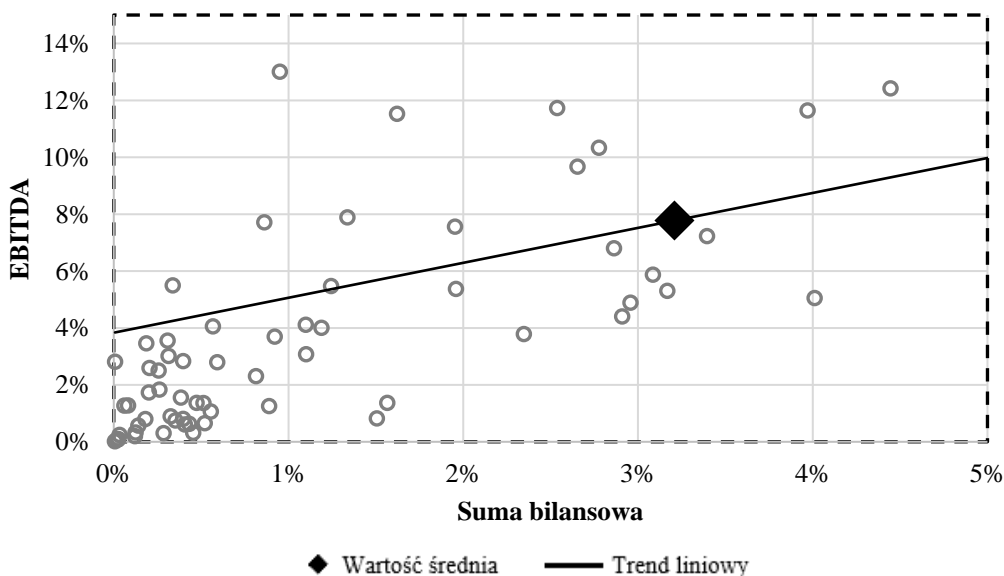

Wykres 4. Przewidywana zmiana wielkości EBITDA i sumy bilansowej po wprowadzeniu MSSF 16

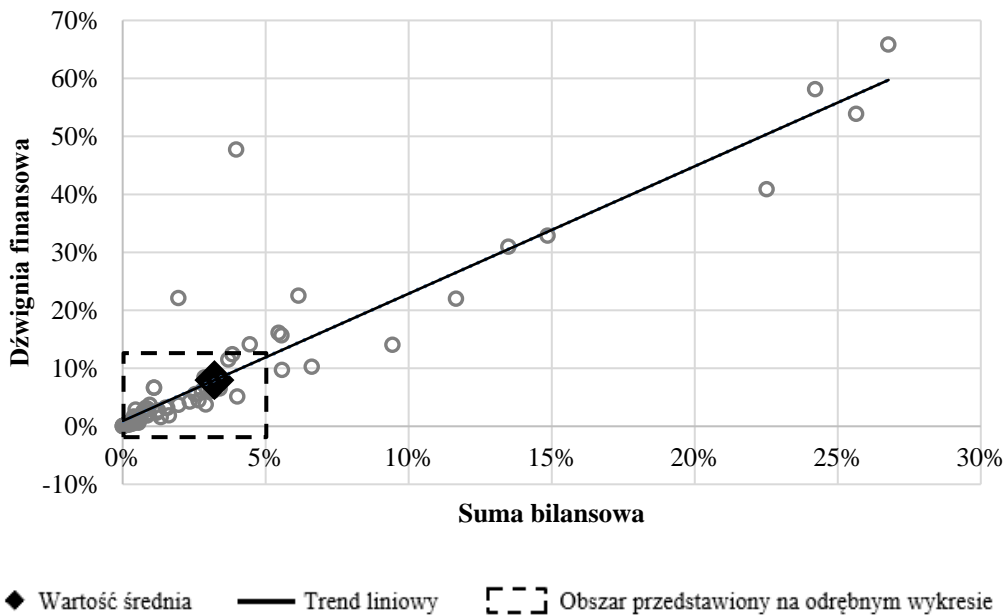

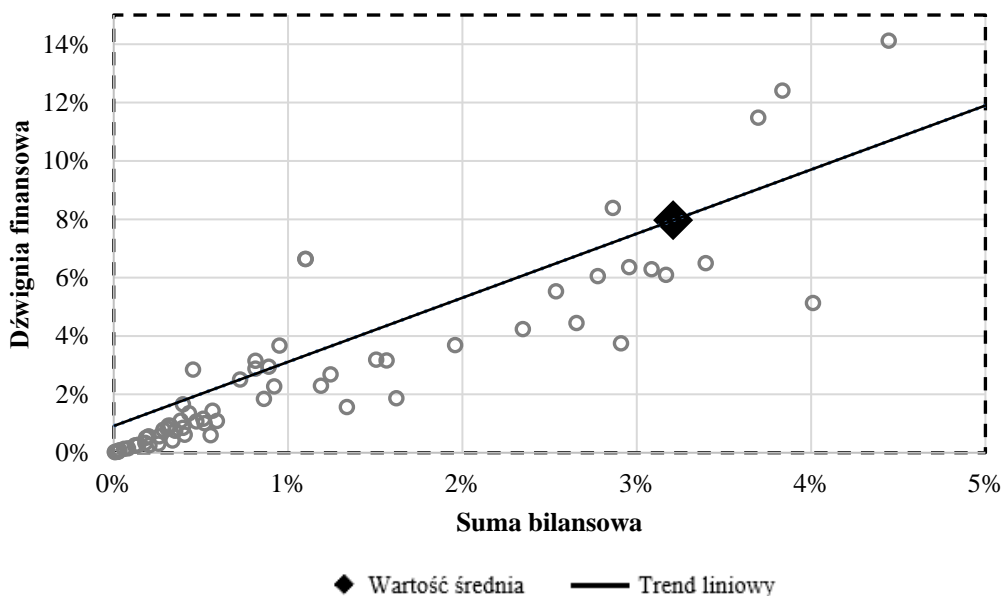
Wykres 5. Przewidywana zmiana wielkości EBITDA i sumy bilansowej po wprowadzeniu MSSF 16 (dane przybliżone)

Wykres 6. Przewidywana zmiana wielkości dźwigni finansowej i sumy bilansowej po wprowadzeniu MSSF 16

Wykres 7. Przewidywana zmiana wielkości dźwigni finansowej i sumy bilansowej po wprowadzeniu MSSF 16 (dane przybliżone)

Podsumowanie i wnioski

W wyniku przeprowadzonych badań określono przewidywane zmiany poziomu EBITDA, dźwigni finansowej oraz sumy bilansowej, jak również przedstawiono różnice w kształtowaniu się tych zmian w podziale na spółki z indeksów WIG: budownictwo, chemia, energia, informatyka, media, motoryzacja, nieruchomości, paliwa oraz spożywczy.

Na podstawie wykonanych badań, największa zmiana poziomu EBITDA i sumy bilansowej jest przewidywana dla spółek motoryzacyjnych (odpowiednio wzrost o 13,4% i 6,1%). Dźwignia finansowa najbardziej wzrośnie w przypadku spółek mediowych (o 13,2%). Najmniejsza zmiana wszystkich analizowanych miar jest spodziewana w przypadku spółek z indeksu WIG Energia (odpowiednio wzrosty EBITDA o 1,0%, dźwigni finansowej o 0,5% oraz sumy bilansowej o 0,2%).

Ponadto należy zwrócić uwagę, że zaledwie 23% przeanalizowanych skonsolidowanych sprawozdań finansowych zawierało wszystkie istotne informacje niezbędne do przeprowadzenia obliczeń. Najmniej kompletne okazały się sprawozdania finansowe spółek z indeksu WIG Nieruchomości (6% sprawozdań finansowych), a najbardziej kompletne były sprawozdania finansowe spółek z indeksu WIG Chemia (57%).

W literaturze dostrzegamy wiele opinii wskazujących na to, że MSSF 16 będzie miał istotny wpływ na wartość EBITDA, dźwigni finansowej i sumy bilansowej,

jednak w dalszym ciągu brakuje kompleksowej analizy w tym obszarze. W badaniach różnych autorów przyjmowane są w dalszym ciągu uproszczenia wynikające m.in. z braku przeprowadzenia dogłębnych analiz po stronie spółek.

Na podstawie powyższych informacji uzasadnione wydaje się stwierdzenie, że zastosowanie MSSF 16 istotnie wpłynie na sposób analizy sytuacji majątkowej i finansowej przedsiębiorstw, jak również zapewni lepszą ich porównywalność.

Literatura

- Hołda A. (2013), *MSR/MSSF w polskiej praktyce gospodarczej*, C.H. Beck, Warszawa.
- Hońko S. (2016), *Ocena wpływu zasad ujmowania umów leasingowych według MSSF 16 „Leasing” na sprawozdania finansowe wybranych spółek notowanych na GPW*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse. Rynki Finansowe. Ubezpieczenia”, 80.
- Interpretacja Komitetu ds. Interpretacji Międzynarodowej Sprawozdawczości Finansowej 4, *Ustalenie, czy umowa zawiera leasing*.
- Kabalski P. (2015), *Środki trwałe*, [w:] *Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej a ustawa o rachunkowości*, Rachunkowość, Warszawa.
- Kuzior A. (2015), *Ku nowym zasadom rachunkowości leasingu. Perspektywa korzystającego*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego. Finanse. Rynki Finansowe. Ubezpieczenia”, 77.
- Lisek S. (2017), *Ujęcie w sprawozdaniu finansowym leasingowanych samolotów – studium przypadku EnterAir SA*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Finanse. Rynki Finansowe. Ubezpieczenia”, 88.
- Lloyd S. (2016), *A New Lease of Life, Investor Perspectives*, IFRS Foundation. Pobrane z: https://ifrs16org.files.wordpress.com/2016/08/investor-perspectives_a-new-lease-of-life.pdf (dostęp 08.01.2018).
- Międzynarodowy Standard Rachunkowości 17, *Leasing*.
- Rozporządzenie Komisji (UE) 2017/1986 z dnia 31 października 2017 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1126/2008 przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z rozporządzeniem (WE) nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady w odniesieniu do Międzynarodowego Standardu Sprawozdawczości Finansowej 16.
- Turzyński M. (2016), *Nowy MSSF 16 Leasing i jego potencjalny wpływ na polskie prawo bilansowe*, „Rachunkowość”, 7.

